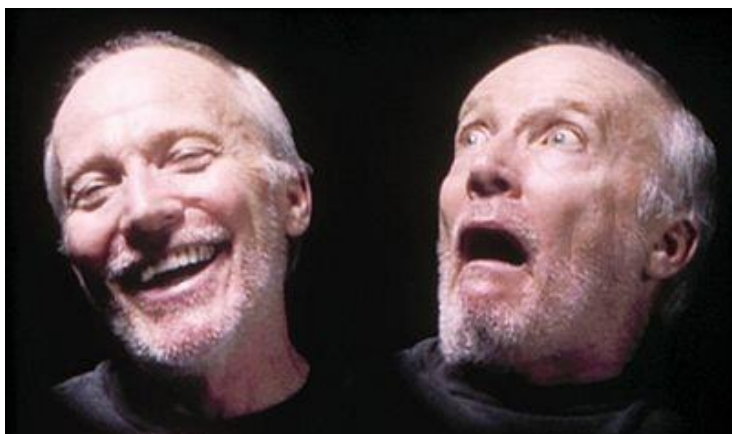

6.7- Одам бошини икки кўринишдаги таҳлили

Одам бошини икки кўринишида ишлаш учун қўйилмага кекса чайир киши танлаб олинади. Бундай қўйилма тасвирий санъатда муҳим ҳисобланиб, одам бошини ҳар қандай кўринишда характер ва нисбатларини сақлаган ҳолда ишлашда тасвирланувчига ўхшаш бўлишини таъминлаш асосий мақсаддир. Ана шундай машқлар рангтасвирда маҳоратни янада оширади. Бўлажак рассом учун ўта зарурий амалиёт ҳисобланади.

Одам бошини икки кўринишда ишлашда бир текислик юзасида икки бошни композицияли қилиб матога жойлаштириш зарур. Ҳар биттаси яхши курулган, нисбатлари сақланган шунинг билан бирга тугалланиш даражаси ҳар хил бўлиши мумкин. (31 а, б - расмга қаранг).

31 а - расм. Икки кўриниш ҳолатидаги одам боши.

1-курсада одам боши рангтасвирини ишлашнинг умумий қонунлар билан танишиб, анатомия бош суяги асосида икки хил кўринишдаги ҳолатини тасвирлашни амалда бажариб ўрганилади. Юз мушаклари ва қисмларини ишлаш босқичлари бошқа

одам боши каби рангтасвир қўйилмаларини ишлаш билан бир хилдир. Бош рангтасвирини ишлашдан олдин уни мато юзасида енгил чизиклар ёрдамида композициясини излаш лозим. Контур чизиклари ёрдамида бошнинг бурилиш ҳолатларини, бош ўлчамларининг нисбатлари аниқланади. Кейин ёрдамчи чизиклар ўтказиб бош қисми тузулишини белгилаб чиқилади. Ўқ чизик ёрдамида бурун асоси, лаб ва жағнинг пастки қисми аниқланади. Вертикал чизик орқали бошнинг бурулиши, эгилиши ва горизонт чизикқа нисбатан

ҳолати белгиланади. Ундан кейин бошнинг ҳамма шакллари (юз, ёноқ, пешона усти) ва перспектив қисқаришларини аниқлаб жойлаштирилади.

Юзнинг ҳажми, характери ва нисбатларини енгил штрихлар ёрдамида нур-соя белгиланади. Бошни ҳамма томонидан кузатиб унинг юз характери ишланади. Ундан кейин нур-соя, рефлексларни аниқлаб ранг туслари билан ишлаб кучайтирилади ва умумий ҳолатга бўйсундирилади. Рангтасвир ишлаш жараёнида диққатни бошнинг нисбат (пропорциялар)ига, композиция ва характерига қаратилиши керак. Натурани ҳар хил бурилиши ҳолатида кузатишни, бош текисликларини, муҳитдаги ҳолатини, қисмларининг ўзаро боғлиқлигини, уйғунлигини, юз мускулларини нур-соя ва тус ечимини, умумий ҳолатга бўйсундириш (яхлитлиги)ни тасвирлаш керак. (31 а, б - расм).

31 б - расм. Икки кўринишдаги бир одам боши рангтасвири.

Бундай рангтасвир бажарилиш услублар реализм мактаби талабига мосдир.

Одам боши икки кўринишдаги рангтасвирини ишлаш босқичлари:

1. Одам боши икки кўринишини матога композицияли жойлаштириш;
2. Одам бошини икки кўриниши ҳолатларини аниқлаш;
3. Одам боши икки кўринишини енгил чизиқларда перспектив ҳолатини аниқлаш;

4. Одам боши икки кўринишини енгил рангларда ишлаш;
5. Одам боши икки кўринишини ҳар бирида нисбатлари ва рангларда ишлаш;
6. Қўйилмани икки кўринишини ҳар бирида ранг нисбатларини сақлаган ҳолда рангтасвирни ишлаб яқунлаш;

Таянч иборалар: одам боши, икки кўриниш, қоғоз, чизик, рангтасвир, портрет, юз шакллари, композиция, тус, нисбат.

Саволлар:

1. Одам бошини икки кўринишда ишлаш қўйилмасининг фарқи нимада?
2. Одам бошини икки кўринишини ишлашда матога қандай жойлаштирилади?
3. Қўйилмада икки кўриниш ҳолати қандай аниқланади?
4. Қўйилмада нур-соя қандай амалга оширилади?
5. Одам бошининг ранг ечими қандай бажарилади?
6. Одам бошини икки кўринишда туслар қандай аниқланади?